

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ'NDE TIP EĞİTİMİNDEKİ YENİLİKLER

Fusun YARIŞ¹, Murat TOPBAŞ², Gamze ÇAN¹, Yavuz ÖZORAN¹
KTÜ Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi¹ ve
Halk Sağlığı² Anabilim Dalı, TRABZON

ÖZET

Dünya Tıp Eğitimi Birliği, Ağustos 1988'de yayınladığı Edinburg Bildirisi ile tıp eğitimiyle ilgili hedefleri belirlemiştir. Bu bağlamda Karadeniz Teknik Üniversitesi(KTÜ) Tıp Fakültesi'nde tıp eğitimi ile ilgili özellikle son birkaç yılda şu çalışmalar yapılmıştır:

1.Ekim 2000 tarihinde "Tıp Eğitimi Anabilim Dalı" kurulmuş olup, Anabilim Dalı Başkanlığı'nı Tıp Fakültesi Dekanı yürütmektedir. Anabilim dalında iki Dekan Yardımcısı, Halk Sağlığı ile Aile Hekimliği Anabilim Dalı Başkanları görevlendirilmiştir.

2.Fakültede yapılan bir araştırmanın sonuçları ışığında pratiğin teorisi, teoriğin pratiği geliştireceği düşüncesiyle "Klinik Beceri Laboratuvarı" kurulmuştur. 2001-2002 öğretim yılında uygulanmak üzere, iletişim becerileri ve temel klinik beceriler dönem-I programına, ileri klinik beceriler dönem-IV ders programına entegre edilmiştir.

3.Ders programları yeniden şekillendirilmiş, öğrenci eğitim ve değerlendirme rehberleri hazırlanmıştır.

4.Öğretim üyeleri değerlendirme formu hazırlanarak, öğrencilerin öğretim üyelerini değerlendirmeleri amaçlanmıştır.

5.Topluma dayalı tıp eğitimi uygulaması açısından Maçka ilçesinde "Halk Sağlığı ve Aile Hekimliği Uygulama Merkezi" açılması kararlaştırılmış, bunun için mekan sağlanarak iç döşemesi ve tıbbi donanımı yapılmıştır. Laboratuvar ve röntgen olanakları tamamlandığı zaman hizmete açılacaktır.

Bu merkezde, Kırsal Hekimlik Stajı alan internler hem koruyucu, hem de küçük cerrahi girişimleri de içeren tedavi edici hekimlikle ilgili eğitim alacaklardır. Bu merkez, ilçedeki sağlık ocaklarıyla eşgüdümlü çalışacak ve sağlık personelinin sürekli hizmetiçi eğitimini destekleyecektir. Ayrıca toplumun internler tarafından eğitimi sağlanacaktır. Internlerin veri toplama ve tıbbi kayıt sistemi konusundaki becerilerini geliştirmek amaçlanmıştır.

6.Artan kanser olguları nedeniyle, KTÜ ve Sağlık Bakanlığı işbirliğiyle "Kanser Kayıt Merkezi" kurulması konusunda anlaşmaya varılmış, bu merkezin burada yer alması planlanmaktadır. Böylece internlerin kanserlerin epidemiyolojisiyle ilgili eğitimleri de sağlanacaktır.

Ülkemizdeki tıp fakültelerinde tıp eğitimine yönelik çalışmaların yoğunlaşmaya başlamasının, ülkemiz tıbbı açısından çok yararlı olacağı kanısına varılmıştır.

Yazışma Adresi:

Yrd.Doç.Dr.Fusun YARIŞ

KTÜ Tıp Fakültesi

Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

61080 TRABZON

e-posta: fusunyaris@yahoo.com

GİRİŞ

Dünya Tıp Eğitimi Birliği'nin Ağustos 1988 'de yayınladığı Edinburg Bildirisi dünyada tıp eğitimiyle ilgili hedefleri belirlemiştir⁽¹⁾. Bu hedeflere ulaşmak için, son yıllarda ülkemizdeki tıp fakültelerinde tıp eğitime yönelik çalışmalar yoğunlaştırılmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1991'de yayınlanan araştırma sonuçlarına göre, ülkemizde tıp fakültelerinin verdikleri eğitimin, fakülteler ve bölgeler arası farkları olmakla birlikte, yeterli olmadığı, öğrencilerin bilgi ve beceri açısından kendilerini hazır hissetmedikleri ortaya çıkmıştır⁽²⁾.

8-12 Ağustos 1993'de yine Edinburg'daki Dünya Tıp Eğitimi Zirvesi'nin temel önerilerinden biri gerçek koşullarda tıp eğitimi, yani toplumun hastalık örüntüsünü temsil etmeyen, üçüncü basamak sağlık hizmetinin ön planda olduğu eğitim değil, toplumun sağlık sorunlarını ve yaşayan sağlık sistemini tanıyabilecekleri mekanlarda, birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışmanın ön planda olduğu bir tıp eğitimidir. Topluma dayalı tıp eğitimi uygulamasında, toplumun sağlığını koruma ve geliştirme ve sağlık sistemini desteklemede üniversitelerin sorumluluğu ön plandadır⁽³⁾.

Türk Tabipleri Birliği'nin 2000 yılı Tıp Eğitimi Raporu'nda eski ve yeni tıp fakültelerinin çoğu yeni dönemde hedeflerini Klinik Beceri Laboratuvarı kurmak ya da geliştirmek olarak koymuştur⁽⁴⁾.

ÇALIŞMALAR

Ekim 2000'de Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Tıp Eğitimi Anabilim Dalı kurulmuş olup, Anabilim Dalı Başkanlığını Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı yürütmektedir. Bu ana bilim dalı akademik kurulunda görev alan diğer öğretim üyeleri Mezuniyet Öncesi Eğitim Komisyonu

Başkanı (Dekan Yardımcısı) ve Mezuniyet Sonrası Eğitim Komisyonu Başkanı (Dekan Yardımcısı), Halk Sağlığı Anabilim Dalı'ndan ve Aile Hekimliği Anabilim Dalı'ndan öğretim üyeleridir.

Anabilim Dalı'nın ilk çalışmasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi 2-6. Sınıf öğrencilerine anket uygulanarak tıp öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri, mesleğe bakışları ve tıp eğitimiyle ilgili görüşleri değerlendirilmiştir. 590 öğrenci ankete cevap vermiş ve öğrencilerin % 34.1'i aldığı eğitimi kötü bulduğunu ifade etmiştir. Tüm dönem öğrencilerinin ortak yakınmasının, özellikle ilk yıllarda uygulama azlığı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ilk yıllarda önemini farkedemediği, nerede kullanacağını algılayamadığı temel tıp bilimleri eğitimine inancını pekiştirmek için, ilk yıllarda uygulama eğitimine başlamak gereklidir. Öğrencilerden alınan bu geri bildirimden hareketle, pratiğin teoriyi, teorisinin de pratiği geliştireceği düşüncesiyle, Klinik Beceri Laboratuvarı kurulmuştur. 2001-2002 öğretim yılında uygulanmak üzere, iletişim becerileri ve temel klinik beceriler birinci dönem programına, ileri klinik beceriler dördüncü dönem ders programına entegre edilmiş olup, ders programları ve öğrenci eğitim ve değerlendirme rehberleri hazırlanmıştır.

Motivasyonu yükselteceği düşüncesiyle başarı notu 60 olarak belirlenmiş, 2000-2001 öğretim yılında uygulamaya başlanmıştır.

Öğrencilerden sağlanan geribildirim sürekli hale getirilmesi için her dönemden seçilen belli sayıda öğrencinin yer aldığı Öğrenci Konseyi oluşturulmuştur. Bu konseye seçilen öğrencilerin not ortalaması en yüksekte en düşüğe kadar değişmekte olup, mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim komisyonu başkanları olan dekan yardımcılarının da katılımıyla, dönem koordinatörleri ayda bir defa sorumlu oldukları dönemdeki öğrencilerle yaptıkları

toplantılarla eğitimin niteliğini ve sorunları izleyerek çözüm üretmeye çalışmaktadır. Benzeri bir konsey, Temel Tıp, Dahili ve Cerrahi Tıp Bilimleri araştırma görevlilerinden seçimle oluşturulan Araştırma Görevlileri Konseyi olup Öğrenci Konseyi'yle işbirliği içinde çalışmaktadır. Ayrıca öğrencileri bilimsel araştırmaya teşvik etmek için gönüllü öğrencilerden Bilimsel Araştırma Topluluğu kurularak yapılan araştırmalarda öğrencilerin de yer alması sağlanmaktadır. Bu üç grubun işbirliğiyle hızlı okuma kursu düzenlenmiştir.

Topluma dayalı tıp eğitimi uygulamasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin sorumluluğunu yerine getirmek için Maçka ilçesinde Halk Sağlığı ve Aile Hekimliği Uygulama Merkezi açılmasına karar verilmiştir. Maçka'lı bir hayırsever tarafından mekan sağlanarak iç döşemesi ve tıbbi donanımı yapılmış olup, laboratuvar ve röntgen olanakları tamamlandığı zaman uygulamaya başlanacaktır. Bu merkezde, Kırsal Hekimlik Stajı alan altıncı dönem (Aile Hekimliği Dönemi) öğrencilerinin yaşadıkları ve mezun oldukları zaman hizmet verecekleri toplumu tanınması ve üçüncü basamak hizmet yaklaşımının tersine hastayı vaka olarak değil insan olarak algılama yaklaşımının oluşturulması temel hedef olarak belirlenmiştir. Birinci basamak sağlık hizmetinde koruyucu ve tedavi edici hekimlik eğitimi sağlanacaktır. Öğrenciler bu merkezde aşılama, çevre sağlığı hizmetleri, aile planlaması ve gebe izlemi, sağlam çocuk polikliniği, toplumda sık görülen hastalıklar ve kronik hastalıkların epidemiyolojisi ve klinik izlemi, tedavi edici hekimlik ve küçük cerrahi girişimlerle ilgili eğitim alacaklardır. Bu merkez, Maçka Sağlık Grup Başkanlığı ve sağlık ocaklarıyla eşgüdümlü çalışacak ve bu sağlık ocaklarındaki sağlık personelinin hizmetiçi ve sürekli eğitimini de destekleyecektir.

Ayrıca öğrencilerin iletişim becerileri geliştirilerek, toplumun öğrenciler tarafından eğitimi sağlanacaktır.

Veri toplama ve tıbbi kayıtların öneminden hareketle, uygulama merkezinde öğrencilerin kayıt sistemi konusundaki becerileri geliştirilecektir. Karadeniz Bölgesi'nde artan kanser vakaları nedeniyle, Karadeniz Teknik Üniversitesi ile Sağlık Bakanlığı arasında Kanser Kayıt Merkezi kurulması konusunda anlaşmaya varılmış olup, bu bölgesel merkezin de burada yer alması planlanmaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin sık görülen hastalıklardan birisi olan kanserin epidemiyolojisiyle ilgili eğitimleri de sağlanacaktır.

Uygulama Merkezinde ayrıca Aile Hekimliği ve Halk Sağlığı uzmanlık öğrencilerinin alan eğitimi hedeflenmektedir. Bunların yanısıra mezuniyet öncesi ve sonrası multidisipliner yaklaşımı geliştirmek amacıyla, Mezuniyet Sonrası Eğitim Komisyonu koordinasyonunda, Trabzon'daki tüm sağlık birimlerinin katılımına açık haftalık konferans ve paneller yapılmaktadır. Bu toplantılarda Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden veya başka tıp fakültelerinden, konusunda yetkin öğretim üyeleri bilimsel eğitim sağlamakta, klinikler arası işbirliğiyle eğitimin niteliği yükseltilmektedir.

Mezuniyet sonrası eğitimin niteliğini değerlendirmek ve izlemek amacıyla Araştırma Görevlileri Değerlendirme Formu hazırlanarak uygulamaya başlanmıştır.

Tıp eğitiminin niteliğini yükseltmek için fizik mekanın niteliği de iyi olmalıdır. Bu düşünceden hareketle yeni amfi bloğu inşaatı tamamlanarak, Şubat 2001'de öğrencilerin yeni ve çağdaş görünümlü amfi ve okuma salonlarında eğitimine başlanmış, öğrenci laboratuvarları mekan ve sistem olarak yenilenmiş ve mikroskop ve bilgisayar sayısı artırılmıştır.

Mezuniyet öncesi eğitim çalışmaları kadar, sürekli tıp eğitimi anlayışı ile mezuniyet sonrası yönelik eğitim çalışmaları da sürmektedir. Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin becerilerinin geliştirilmesi çabasının yanı sıra, Tıpta Uzmanlık Sınavı için de motivasyon sağlamak için mezunlara ve öğrencilere açık TUS Deneme Sınavı yapılmış ve yılda en az iki kez yinelenmesine karar verilmiştir. Önümüzdeki yıllar içinde yabancı dilde eğitim planlanmakta olup mekan ve eğitim kadrosu için hazırlıklara başlanmıştır.

SONUÇ

Ekim 2000'de kurulan Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, klinik beceri eğitimi ve topluma dayalı tıp eğitimi sistemini model ve temel hedef alarak, tıp eğitimine geleneksel eğitimden farklı ve çağdaş bir yaklaşım getirmeyi amaçlamaktadır.

Türk Tabipleri Birliği'nin hazırladığı Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2000'de Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin gelecek bir yılla ilgili planları arasında yer alan "tıbbi beceri laboratuvarı kurulması", "tıp eğitimi anabilim dalı ön hazırlığı olarak eğitim komisyonu bürosunun personel ve araç-gereçle desteklenerek eğitim birimi oluşturulması", "bilgisayar laboratuvarının güncelleştirilmesi" "yönetmelik değişikliğiyle başarı puanının 60'a çıkarılması", "Tıpta Uzmanlık Sınavı'na soru göndermek için çalışılması" ve "öğrenci kontenjanının 100'e indirilmesi" hedeflerinden henüz gerçekleştirilememiş olanlar sadece TUS'a soru gönderilmesi ve kontenjanın 100'e indirilmesi olup, kontenjan 145'ten 120'ye indirilebilmiştir. Eğitimin niteliğini yükseltmek için öğretim üyesi kadrosunun artırılıp öğrenci kontenjanının 100'e indirilmesi Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı'nın öncelikli hedefidir.

Kaynaklar:

1. Edinburg Declaration. World Federation for Medical Education. Edinburg, 1988.
2. TBMM Araştırma Komisyonu. Türkiye'de Tıp Eğitimi Öğrenci Boyutu. Cilt I. Milli Eğitim Basımevi. Ankara, 1991; 32-119.
3. Sayek İ, Kılıç B. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 1997. Türk Tabipleri Birliği Yayınları. Ankara, 1997; 21-24.
4. Sayek İ, Kılıç B. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2000. Türk Tabipleri Birliği Yayınları. Ankara, 2000; 32-36.